

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

Л.І. ПРОХОРЕНКО

**ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ НА УРОКАХ
МАТЕМАТИКИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ
ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Навчально-методичний посібник

Київ – 2014

Прохоренко Л.І. Формування саморегуляції на уроках математики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку: нав.-метод. посіб. / Л.І. Прохоренко. – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. – (7,0 др.арк.). – режим доступу: <http://ispukr.org.ua/>

(Схвалено комісією із спеціальної педагогіки Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (протокол №9 від 13 листопада 2014 року))

Пріоритетним напрямком спеціальної школи є розроблення та реалізація оптимальних шляхів удосконалення навчальної діяльності учнів з особливостями психофізичного розвитку, створення системи комплексної корекційно-розвивальної допомоги в навчанні цим дітям з метою ефективної адаптації та соціалізації їх у суспільство. В аспекті оновлення змісту освіти спеціальної школи, виникає необхідність розв'язання проблеми ефективного засвоєння дітьми із затримкою психічного розвитку предметного змісту кожної галузі освіти. В межах дослідження змісту навчання математики, саморегуляція виступає як об'єднуюча ланка, на кожному з етапів процесу засвоєння математичних дій і знань, взаємопов'язана з усіма психічними утвореннями особистості. Актуальність означеної проблеми, насамперед, пов'язана недостатністю досліджень процесу саморегуляції в навчанні математики школярів із ЗПР, його системоутворюючих складових, які безпосередньо пов'язані з розвитком мотиваційних, інтелектуальних, вольових та інших психічних процесів і відіграють компенсаторну роль у становленні навчальної діяльності дітей із ЗПР. Дослідження із вказаної проблеми виконується на основі особистісно-орієнтованого, системного і діяльнісного підходів до організації і активізації навчального процесу, дизонтогенетичного розвитку психіки дитини та має теоретичне і практичне в галузі спеціальної освіти.

Тематика навчально-методичного посібника відповідає Напрямку 19. «Теоретико-методологічні та методичні засади реформування освіти осіб з особливими потребами в сучасних суспільно-економічних умовах» Основних напрямів досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні.

У посібнику висвітлюється проблема саморегуляції навчальної діяльності, з'ясовано основні підходи до її розв'язання. В процесі операціоналізації дослідницької процедури було визначено основні компоненти, які входять до структури саморегуляції діяльності, а також підібрані методики, найбільш релевантні для діагностики та розвитку саморегуляції в навчальній діяльності. Описана методика дослідження саморегуляції навчальної діяльності, яка орієнтована на навчання у молодших школярів із затримкою психічного розвитку спеціальним прийомом довільної саморегуляції на уроках математики.

Розроблена технологія розвитку саморегуляції молодших школярів із ЗПР в процесі навчання математики шляхом розвитку: навчальних мотивів; вмінь орієнтування в умовах діяльності; побудови загальної стратегії діяльності; вмінь визначати відповідні засоби і операції, які адекватні виконанню загальної схеми розв'язування поставленої задачі; вмінь перевірки отриманих результатів діяльності та визначення варіантів розв'язування завдання в нових умовах, які дозволяють реалізувати вихідні плани і замисли.

Проблематика, яка розкрита в навчально-методичному посібнику сприятиме оптимізації корекційного процесу навчання математики, спрямованого на формування узагальнених математичних дій і знань у дітей із ЗПР, корекції недоліків регуляторних процесів молодших школярів із ЗПР в процесі навчання.

Зміст та обсяг навчально-методичного посібника повністю відповідають меті і завданням дослідження, визначених у Технічному завданні на виконання НДР. Усі заплановані завдання знайшли своє повне відображення у рукописі навчально-методичного посібника.

Представлені у навчально-методичному посібнику методики формування саморегуляції можуть використовуватися з діагностичною метою під час вивчення навчально-пізнавальної діяльності школярів із ЗПР; розроблена система корекційних завдань, методичні прийоми корекції компонентів саморегуляції можуть використовуватися в процесі спеціального навчання молодших школярів із ЗПР. Науково-методичний посібник адресований для наукових працівників у галузі спеціальної психології та педагогіки, аспірантів, вчителів-дефектологів, практичних психологів.

ЗМІСТ

Вступ.....	
I. Поняття саморегуляції у вітчизняних і зарубіжних наукових джерелах.	
1.1. Основні підходи до вивчення проблеми саморегуляції.....	
1.2. Структура саморегуляції діяльності.....	
1.3. Психологічні механізми саморегуляції в структурі навчальної діяльності.....	
Література.....	
II. Особливості саморегуляції навчальної діяльності у молодшому шкільному віці.....	
2.1. Особливості саморегуляції навчальної діяльності у молодших школярів із ЗПР.....	
Література.....	
III. Діагностика саморегуляції у молодших школярів із затримкою психічного розвитку на уроках математики.....	

3.1. Методика діагностики саморегуляції у молодших школярів із ЗПР на уроках математики.....

3.2. Діагностична оцінка процесу саморегуляції навчальної діяльності...

Література.....

IV. Розвиток дій саморегуляції у молодших школярів із затримкою психічного розвитку на уроках математики.

4.1. Психолого-педагогічна робота по розвитку саморегуляції навчальних дій у молодших школярів із ЗПР на уроках математики.....

4.2. Анкета-характеристика сформованості саморегуляції навчальних дій на уроках математики.....

4.3. Педагогічний практикум з розвитку саморегуляції

4.4. Завдання та ігрові ситуації на формування саморегуляції навчальних дій.....

Література.....

